

GARBA

GARBA

G

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

A

GARBA

GARBA

A

GARBA

GARBA

GARBA

ARBA

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

GARBA

A

rec. de coloz. nra. 1

LA FAMÍLIA MOZART

JOAN VILA

Cap a la tardor de 1780, Leopold Mozart va encarregar aquest oli a Johann Nepomuk della Croce. En el quadre, tocant un fortepiano a quatre mans, hi trobem en Wolfgang i la seva germana Nannerl. La mà dreta d'en Wolfgang creua per sobre la mà esquerra de Nannerl. A l'altre costat del quadre, dret darrera el fortepiano, Leopold sosté un violí amb la mà esquerra i el recolza sobre el fortepiano que toquen Wolfgang i Nannerl. L'altra mà i l'arquet reposen també sobre aquell instrument. Al centre de l'escena, penjat a la paret, hi ha el retrat de la mare. Fa poc més de dos anys que ha mort a París quan hi va anar amb en Wolfgang. Els instruments musicals, un tinter amb una ploma, una figura del Déu Apol·lo i l'activitat dels personatges confirmen i accentuen la relació de la família Mozart amb la música...

La imatge no podria ser més plàcida: la família Mozart gaudeix de la tranquil·litat de la llar, acompanyats pel record de la mare que amb la seva mirada des del retrat beneeix l'escena. Leopold pot estar satisfet. Ara que Wolfgang ha tornat, la família, de nou, torna a estar unida.

Tot i així, és un quadre trist. Les cares, les actituds... reflecteixen amaror, aïllament, soledat i absència.

Leopold no sap que en farà, del seu fill. Wolfgang ja té vint-

Oli de Johann Nepomuk della Croce.
(Salzburg, 1780-81). Salzburg. Mozart Museum.

i-quatre anys, ha voltat mitja Europa i no té una feina com cal ni un esdevenidor assegurat. Aclaparat pels deutes de l'estada de Wolfgang a París i sense la seva dona, se sent sol i vell. Recorda potser els temps feliços de quan Wolfgang era un nen, i en Wolfgang no anava a dormir sense cantar-li, dret a la cadira, l'"oragnia figatafa" i en acabar el besava a la punta del nas i li deia que quan ell fos gran el preservaria de l'aire dins una capsa amb un vidre al davant, per tenir-lo sempre amb ell i honrar-lo...

Nannerl, la germana de Mozart, en té vint-i-nou i encara és soltera. Amb qui es casarà si no pot aportar un dot com cal al matrimoni? De petita també va ser exhibida davant l'alta societat al costat del seu germà: Munic, París, Londres... Fins on hauria pogut arribar la seva carrera si el pare de mica en mica no l'hagués bandejat afavorint el seu germà?

El seu talent com a pianista és prou notable, bé que ho ha demostrat força vegades. I què n'ha tret? Sort n'ha tingut la família dels diners que ella ha guanyat donant classes de piano mentre en Leopold i en Wolfgang eren a Itàlia de gira o mentre en Wolfgang i la seva mare feien camí cap a París.

S'ha sentit prou estimada? Quan era una nena, Leopold va escriure per a ella un petit àlbum: el "Llibre de Música de Nannerl". Perquè el va haver de compartir amb en Wolfgang? I no només això. El seu pare, a peu de plana, hi va anar anotant els progressos que feia en Wolfgang: *...als 4 anys en Wolfgang ha après els 8 minuets que segueixen... Wolfgang ha après aquesta peça el 24 de gener, tres dies abans del seu 5è aniversari, entre les 9 i 2/4 de 10 del vespre... etc.* A Holanda, quan ella i el seu germà es van posar molt malalts, Leopold va encarregar al seu amic Haguenuer de Salzburg que fes

dir misses en acció de gràcies per la curació dels seus fills. Si comparem el nombre de misses encarregades per a la curació de Nannerl amb les encarregades per a la curació d'en Wolfgang es fa evident que el deute de gratitud amb Déu és més gran quan es tracta d'en Wolfgang que quan es tracta de Nannerl!

I en Wolfgang? Va marxar de Salzburg, seguint les ordres del pare, perquè a Salzburg no hi tenia futur com tampoc no n'hi té ara. L'ambient provincià, el tracte insostenible amb el príncep-arquebisbe el privaven i el priven encara de qualsevol perspectiva pel que fa a una bona col·locació professional, lucrativa i honorable.

Recorda com va anar... Recorda com el seu pare, pensant repetir de nou el viatge triomfal de la primera infantesa d'en Wolfgang, va sol·licitar permís, fins a tres vegades! per poder absentar-se tots dos uns mesos, buscant l'honor, la glòria, la fama, una bona col·locació, la fortuna i tot allò que pel seu talent creien merèixer. En definitiva, buscant una millora en la seva situació, i recorda com Colloredo, el príncep-arquebisbe, el seu patró, s'hi negava sense cap raó, només per humiliar-los. Ell va ser acomiadat i el seu pare es va haver de quedar a Salzburg.

Leopold no es refia del sentit pràctic del seu fill, mai no ho ha fet, i en aquest viatge el va fer acompanyar per la mare. Acostumat a dirigir el destí d'en Wolfgang ja havia preparat el

camí: li busca cartes de recomanació, contactes, Munic, Augsburg, Mannheim... París, decideix les ciutats on caldrà aturar-se.

Seguint la ruta marcada pel pare, van passar per Munic però el príncep-electoral, Maximilià III, no vol al seu servei un músic que ha estat acomiadat pel príncep-arquebisbe de Salzburg. De Munic van anar a Mannheim. Allí hi resideix Karl-Theodor, príncep-electoral del Palatinat. L'orquestra d'aquesta ciutat és coneguda arreu d'Europa. Wolfgang busca un càrrec a la seva cort: músic de càmera, professor dels fills del príncep... però no deixa de ser un músic acomiadat, destituït pel seu senyor, que ja ha estat rebutjat pel príncep electoral de Munic i Karl-Theodor no es vol indisposar amb el seu veí, i més ara que aspira a la successió de Maximilià III i al ducat de Baviera.

A Mannheim va conèixer l'Aloisia: un amor intens i a la vegada frustrat. Wolfgang somnia. Voldria anar a Itàlia i fer carrera amb la seva estimada. Va escriure al pare, però el pare no hi està d'acord, no el comprèn. Leopold, desconfiat de mena, veu en la família de la noia una nosa per a la carrera del seu fill, una colla d'aprofitats que només actuen en benefici del seu interès i tant sí com no li ordena que vagi a París.

A París res no va sortir com el pare havia planejat: deutes, la mort de la mare —que ell va haver d'afrontar tot sol— i la indiferència d'un públic que no

el va reconèixer perquè ja no era aquell nen que anys enrere s'havia assegut a la falda de la reina de França, que empaitava les princeses i que distreia la cort fent filigranes sobre el teclat.

Hauria estat diferent si hagués anat a Itàlia? Pitjor segur que no. Aloisia, el seu amor, va esdevenir en poc temps una cantant reconeguda i apreciada, una prima donna que es disputaran els principals teatres d'òpera, que obtindrà, ben aviat, uns guanys molt més elevats que els d'en Wolfgang.

El pare culpa en Wolfgang del seu fracàs, de la mort de la mare... i no li deixa més opció que tornar a Salzburg i entrar de nou al servei del seu príncep-arquebisbe amb un càrrec detestable.

Potser va ser per suavitzar les tibantors familiars que, just arribar, escrivís per al seu pare i la seva germana una sonata (K. 378) per a violí i piano i un concert a dos pianos (K. 365) per a la seva germana i ell mateix. Potser amb això volia retrobar l'amistat de la germana i aquell pare amorós de la infantesa.

Malgrat la voluntat que tots hi han posat, no n'hi ha prou de mantenir les aparences per reconstruir la llar i Wolfgang, encara que guardant-li tot el respecte al seu pare, de mica en mica li anirà negant l'obediència fins que, forçat de nou per l'arquebisbe a qui *odia fins al frenesí*, marxarà l'estiu de 1781, ara sí, definitivament de casa. "*Avui comença la meva felicitat!* —escriu al seu pare— *i espero que la meva felicitat sigui també la vostra!*"